

Mot nye forståelser av *kunnskaping*

Fagplan for forskning og utvikling (2024–2027)

«Hele tiden foregår det produksjon av kunnskap på mange vis og nivåer. For å favne dette perspektivet, denne aktive formen, og samtidig alle de ulike formene for kunnskapsarbeid som foregår i museene, har vi valgt å kalle den samlede kunnskapsproduksjonen for *kunnskaping*.»

(Treimo, Risan & Andersen, 2023, s. 58)

Innhold

Innledning	3
Formål	4
Målgrupper	4
Faglige forskningsprioriteringer	5
Aktiv samhandling for bærekraftig utvikling	6
Mål, delmål og tiltak	8
<i>Fremtidsvisjon: Østfoldmuseenes kunnskapsproduksjon og posisjon i 2030</i>	8
<i>Mål 1: Bidra til å skape en kunnskapsbasert, kritisk og kreativ organisasjonskultur</i>	9
<i>Mål 2: Bygge forskningsinfrastruktur og styrke forskningskompetansen i virksomheten</i>	9
<i>Mål 3: Utføre forskning av høy kvalitet og formidle resultatene på innovative måter</i>	10
<i>Mål 4: Involvere publikum og utfordre dem til kritisk refleksjon og aktiv samhandling</i>	11
Tidshorisont og fremdrift	12
Samarbeid på tvers av virksomhetsområder	12
Et helhetlig planverk, ressurser og nettsider	13
Vedlegg: FoU-prosjekter i strategiperioden	14

Østfoldmuseenes strategiske plandokumenter er under revisjon og vil bli publisert som et felles planverk for hele virksomheten våren 2025. Fagplan for forskning og utvikling (FoU) publiseres separat i desember 2024, men vil bli innlemmet i planverket sammen med strategiplan, innsamlingsplan, fagplaner for samlingsutvikling, formidling og forretning, samt delstrategi for frivillighet og for likestilling og mangfold. De sistnevnte delstrategiene er publisert under «Om Østfoldmuseene» på nettsiden <https://ostfoldmuseene.no>.

Sarpsborg, 10. desember 2024

Innledning

Østfoldmuseene har i de senere år gjennomgått betydelige organisatoriske endringer for å styrke arbeidet med forskning og utvikling (FoU). Fagplanen for FoU (2024–2027) er et strategisk dokument som tar sikte på å styrke museet som en kunnskapsbasert og kunnskapsfremmende institusjon som er dedikert til å bevare, utforske og formidle arven museet forvalter i tråd med ICOMs museumsdefinisjon fra 2022:

Et museum er en ikke-kommersiell, permanent institusjon i samfunnets tjeneste, som forsker på, samler, konserverer, fortolker og formidler materiell og immateriell kulturarv. Museene er åpne for publikum, tilgjengelige og inkluderende, og fremmer mangfold og bærekraft. De opererer og kommuniserer etisk og profesjonelt, legger til rette for bred deltakelse fra samfunnet og tilbyr varierte opplevelser for utdanning, underholdning, refleksjon og kunnskapsdeling.

(Norsk ICOM, «Museumsdefinisjon», u. å.)

Planen skal gi retning for videre arbeid med å styrke forskningens posisjon både innenfor virksomheten og utenfor som en sentral forskningsaktør i kultursektoren:

Forskning er ein del av musea si kjerneverksemd. Kulturdepartementet legg til grunn at alle musea med driftstilskot frå departementet legg til rette for, og sjølve utfører, forskning.

(Kulturdepartementet, «Meld. St. 23 (2020–2021)», 2021, s. 45)

Planen identifiserer fire tematiske forskningsområder som gir retning for prioriteringene i den gjeldende strategiperioden, og som vektlegges i ulik grad i lys av pågående og planlagte forskningsprosjekter i perioden: 1, herregårdskultur og kunnskapshistorie, 2, vann-, teknologi- og industrihistorie, 3, folkehelse, mangfold og medvirkning samt, 4, metodeutvikling, kompetansebygging og infrastruktur. Prioriteringene vil til enhver tid stå i forhold til museets overordnede strategi, tilgang på ekstern finansiering, intern kompetanse og interne ressurser. Utover kunnskapsproduksjon i tilknytning til FoU-prosjekter vil sentrale mål i perioden være å styrke forskningsinfrastrukturen, fremme den kontinuerlige kompetanseutviklingen blant museets ansatte, etablere, bidra i og delta i forskningsnettverk og øke publikumsdeltakelsen i museets FoU-arbeid. For å nå målene vektlegger vi kvalitet, samarbeid, forskningsformidling, kompetanseutvikling, inkluderende forskningsstrategier og bærekraftsbevissthet.

Gjennom kontinuerlig oppfølging og tilpasning av FoU-planen vil Østfoldmuseene sikre at forskningsaktivitetene blir utført i samsvar med virksomhetens overordnede strategiske mål og museets øvrige fagplaner og helhetlige planverk.

Formål

FoU-planen er et strategisk veikart for forskningens utvidede rolle i museet. Den har som formål å styrke museets posisjon og funksjon som kunnskapsinstitusjon og gjennom innsatsen bidra til å bevare, forske på og formidle materiell og immateriell natur- og kulturarv. Gjennom FoU skal museet skape ny kunnskap, gi innsikt, bidra til økt bevissthet rundt sentrale temaer, skape engasjement blant publikum og bidra til innovasjon innenfor kultursektoren og på tvers av sektorer gjennom utstrakt samarbeid med eksterne aktører.

Planen legger særlig vekt på samarbeid innenfor og på tvers av museumsnettverkene, samarbeid med universitets- og høyskolesektoren og andre eksterne partnere, etablering og utvikling av internasjonalt nettverkssamarbeid og formidling av forskningsresultater på en tilgjengelig og relevant måte for ulike målgrupper. Særlig vil vi fremheve transdisiplinært samarbeid som innsatsområde for å skape kunnskap og verdier på nye og innovative måter. Sentralt i transdisiplinært samarbeid er en tverrfaglig tilnærming hvor ulike fagområder og disipliner integreres. Med en slik tilnærming til samarbeid vil planens vekt på kvalitet, relevans og bærekraftig forvaltning og formidling representerer en tydelig retning for museets FoU-aktiviteter de kommende årene.

Målgrupper

Ved å engasjere ulike målgrupper og formidle forskningsresultater på en tilgjengelig og relevant måte kan museet styrke sin rolle som kunnskapsinstitusjon og bidra til å fremme forståelse og interesse for kulturarv og historie regionalt og nasjonalt. Prioriterte målgrupper:

Ansatte i museet: engasjere ledere og medarbeidere i Østfoldmuseene som er direkte eller indirekte involvert i forskningsaktiviteter, kunnskapsproduksjon og formidling

Eksterne forskere: engasjere forskere i andre sektorer som samarbeider med museet i forskningsprosjekter og kunnskapsutveksling

Lokalsamfunnet: formidle forskningsbasert kunnskap om regionens historie, kultur og samfunn til innbyggere i Østfold og omkringliggende områder

Studenter og skoler: formidle forskningsfunn og kunnskap om kulturarv og historie til universitetsstudenter, skoleelever og lærere og bidra til større bevissthet om hvordan kunnskap produseres

Besøkende og publikum: formidle forskningsresultater til besøkende til museet, turister og allmennheten og skape interesse for natur- og kulturhistorie og forskning

Kulturinstitusjoner og organisasjoner: utveksle kunnskap med og samarbeide om kunnskapsutvikling med andre kulturinstitusjoner, kulturorganisasjoner og relevante interessegrupper

Faglige forskningsprioriteringer

Prioriteringene vil til enhver tid stå i forhold til overordnet strategi, handlingsplaner og innsamlingsstrategi, kapasitet og tilgang på ekstern finansiering, kompetanse og ressurser i virksomheten samt initiativ knyttet til samarbeidspartnere og deltakelse i nasjonale faglige museumsnettverk. For innværende strategiperiode vil pågående og planlagte prosjekter være styrende for hvilke forskningstemaer som prioriteres – jevnfør vedlegg med FoU-prosjekter som pågår og/eller avsluttes i strategiperioden. Fagplanen suppleres med prosjektbeskrivelser av de til enhver tid pågående FoU-prosjektene og aktive nettverk: <https://ostfoldmuseene.no/forskning>

Faglige forskningsprioriteringer for FoU og nettverkssamarbeid i strategiperioden (2024–2027):

Kunnskapshistorie og herregårdskultur – med vekt på makt- og rettsperspektiver, kjønnsroller og sosiale hierarkier, skog- og hagebruk, kunnskapssamfunnets dannelse og fremvekst, byggeskikk og restaurering

Vann-, teknologi- og industrihistorie – med vekt på verftshistorie, arbeidsliv, grenseperspektiver og kulturminner vann

Folkehelse, mangfold og medvirkning – med vekt på stedsutvikling, grønn kulturarv, demokrati og medborgerskap

Metodeutvikling, kompetansebygging og infrastruktur – med vekt på bærekraftsformidling, forskningspublisering og -veiledning, sektorsamarbeid, evalueringsmetodikk og utstilling som forskningspraksis

Aktiv samhandling for bærekraftig utvikling

Østfoldmuseene skal bidra til å oppnå FNs bærekraftsmål (FN, 2024) og en mer bærekraftig fremtid gjennom å skape kunnskap, bevissthet og handling. Alt FoU-arbeid skal involvere bevisste valg og mål knyttet til Agenda 2030. Oversikten viser hvilke bærekraftsmål (SDG, Sustainable Development Goals) museet vil ha særlig fokus på i strategiperioden, sammen med en kortfattet kommentar til hvordan vi forstår oppgaven.

SDG 3: God helse – hvordan museet kan bidra til å utvikle kunnskap om og være en arena for helsefremmende aktiviteter

SDG 4: God utdanning – hvordan museet kan bidra til livslang læring og kunnskapsutvikling innenfor bærekraftige praksiser og forskning på utviklingen av kunnskapssamfunnet og dets infrastruktur

SDG 5: Likestilling mellom kjønnene – hvordan museet kan bidra til å fremme likestilling gjennom å utvikle kunnskap og økt bevissthet om kjønnsperspektiver i forskning og formidling

SDG 10: Mindre ulikhet i og mellom land – hvordan museet kan bidra med forskning om makts- og rettsperspektiver, sosiale hierarkier, koloni- og innvandringshistorie samt juridiske rettigheter til naturressurser

SDG 11: Bærekraftige byer og lokalsamfunn – hvordan museet kan fremme bærekraftig byutvikling gjennom historiske perspektiver på naturressurser og bærekraft, og hvordan museet kan bidra til å skape inkluderende og trygge offentlige rom for lokalsamfunn

SDG 13: Stoppe klimaendringene – hvordan museet kan sette samlingene i spill for å bidra til økt bevissthet og mer kunnskap om klimaendringer

SDG 14: Liv i vann – hvordan museet kan bidra til å bevare marine økosystemer gjennom forskning, utdanning og forvaltning av kystkultur og ved å undersøke hvilken effekt museale tiltak har på bevisstheten om hvor viktig det er å bevare liv under vann

SDG 15: Liv på land – hvordan museet kan synliggjøre betydningen av bevaring og bærekraftig forvaltning av landbaserte økosystemer gjennom forskning og formidling

SDG 16: Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner – hvordan museet kan bidra med forskning på og formidling omkring retts-, demokrati- og kunnskapshistorie

SDG 17: Samarbeid for å nå målene – hvordan museet gjennom forsknings- og utviklingsarbeid kan styrke samarbeidet med andre sektorer, organisasjoner og samfunnsaktører for å bidra til å nå bærekraftsmålene

FoU-virksomheten skal bidra til å bevare kulturarv og naturressurser, fremme utdanning og kunnskap og legge til rette for samfunnsengasjement og inkludering gjennom ulike aktiviteter i strategiperioden:

Bevare kulturarv og naturressurser

- forske for å bevare og dokumentere kulturarv og naturressurser, noe som er grunnleggende for bærekraftig forvaltning
- bidra til å kartlegge og bevare truede arter, økosystemer og kulturminner og dermed støtte bærekraftsmål knyttet til bevaring av liv på land og under vann

Fremme utdanning og kunnskap

- utvikle og tilby undervisnings- og læringsressurser som skaper bevissthet om bærekraftige praksiser og viktigheten av å nå de ulike bærekraftsmålene
- utvikle forskningsbaserte utstillinger og programmer som kan bidra til å formidle kunnskap om bærekraftighet og inspirere til handling
- dele kunnskap gjennom forskningspublikasjoner, konferansebidrag og nettverksbygging for å bidra til å dele gode erfaringer og fremme samarbeid for bærekraftig utvikling

Legge til rette for samfunnsengasjement og inkludering

- bidra til å formidle kunnskap om samfunnets behov, utfordringer og muligheter og dermed støtte mål knyttet til inkludering og bærekraftige byer og lokalsamfunn
- involvere lokalsamfunn, frivilligheten og interessenter i bærekraftsarbeidet gjennom samarbeid og deltakelse og sikre at deres stemmer blir hørt

361 Tredie Bog.

eller byr at eractis / at Skowisd oc
skade skulle kunde hendis/ oc sig der ved til-
drage/ naar bemelte afhugne Træer eller
andre Felder opbrendis.

40.

Om Skouffhug.

Paa det Skouffuene udi Norge en
nytteligen skulle brugis oc afhuggis/
Da skal først til Gaugthymmer intet ring-
gere huggis end 7. Bordstocke: En heller
skal udi Skouffuene som nyttige ere oc
kunde vdringis/ nogen Ferske Træer hug-
gis til at Brende Thiere aff vnder tilbø-
lig straff/ De skulle Besalingsmændene
huer vdi sit Lehn tilforordne visse Haufne
Fogeder aff vederheftige oc nest Boesids-
dende Bønder ved Haufnerne; De der
som Gaugbrug er/ som samme steder for-
faris skulle/ om Deler aff ringere end 7.
Bordstocker Gaugis oc vdsøris; De saa
fremt Deler aff ringere Thymmer end 7.
Bordstocker skaarit (vndtagen det skeer
til Bondens egen Bynings fornøden

Om afskilligt i Norge. 362

ført) eller oc vdsørt/ Da skal det være fore-
brut/ de Tuende parter Cronen oc dend
Tredie part Hauffne Fogeden; Der som oc
nogen her effter opfiger nogen Sauge for
en eller anden Aarsage skid/ da skal dend
icke igien vden Kongens Sær beuilling maa
optagis.

41.

Malm oc Erckgruber.

Huor som helst her efter nogen steds
udi Norge nogen Erckgrube finder / eller
dend vil optage/ oc bruge (vndtagen de som
allerede ere optagne) da skal det være denem
(Kongen sin Sedvaanlig Bergsrettighed
forbeholden) frit fore/ De maa de self væ-
re sig om participanter som de best kunde;
De naar nogen Kongen om privilegier paa
saadan brug besøger / Belangende nogen
tids frihed for Tiende effter Berguercks-
brug/ Samt andre Berg privilegier, da vil
Kongen denem alle de privilegier oc friz-
heder meddeele/ som kunde eractis til same
Berguercksbrug oc forfremmelse tienlige oc

Mål, delmål og tiltak

Før vi går nærmere inn på målene for FoU-arbeidet i strategiperioden, skisserer vi omrisset av en fremtidig organisasjon hvor forskningsbasert kunnskap ligger til grunn for alt vi gjør i virksomheten. Scenariotet hjelper oss å utforme og kalibrere målene for strategiperioden 2024-2027.

Fremtidsvisjon: Østfoldmuseenes kunnskapsproduksjon og posisjon i 2030

I 2030 kjennetegnes Østfoldmuseenes forsknings- og utviklingsarbeid av at flere medarbeidere bidrar til å utvikle infrastruktur for forskning og vitenskapelig publisering, ansatte publiserer regelmessig forskning som siteres i Norden, og museet inngår i nasjonale, nordiske og internasjonale forskningssamarbeid. Utstillinger og undervisnings- og formidlingsopplegg er basert på et forskningsbasert kunnskapsunderlag og aktivt samarbeid mellom avdelinger. I Østfold er museet en foretrukket leverandør av forskningsbaserte og kvalitetssikrede perspektiver på historie, samfunn og bærekraft. I Norge gjør Østfoldmuseene seg bemerket som en organisasjon som flytter grenser med sine kritiske perspektiver. Museet har posisjonert seg som en sentral regional kunnskaps- og samfunnsaktør for deling av perspektiver på utviklingen av bærekraftige samfunn.

Hva skal vi oppnå, hvordan skal det skje, og når?

Vi legger til grunn en forståelse av kunnskapsproduksjon som ligger tett på et vitenskapelig ideal om etterrettelig kildebruk, kritisk tenking og deltakelse i den offentlige samtalen, i tråd med Meld. St. 23 (2020-2021; Kulturdepartementet, 2021), og en forståelse av kunnskap som noe som gjøres (Treimo, Risan & Andersen, 2023, s. 50). Vi har definert fire hovedmål for museets FoU-arbeid i perioden. Gjennom å oppnå målene skal Østfoldmuseene bli en kunnskapsaktør innenfor bærekraftig utvikling som legger vekt på kvalitet i all kunnskapsproduksjon og -formidling. Delmålene beskriver veien dit, og tiltakene angir aktivitetene vi iverksetter for å nå målene.

Mål 1 Bidra til å skape en kunnskapsbasert, kritisk og kreativ organisasjonskultur

Delmål

1. Øke formelt og uformelt samarbeid med andre avdelinger og fagområder i museet
2. Heve ferdigheter innenfor kunnskapsproduksjon og -kritikk i organisasjonen og støtte opp under en bevisst innsamlingsstrategi og samlingsutvikling
3. Styrke museets forvaltning og formidling ved å ha et solid og relevant kunnskapsgrunnlag
4. Etablere FoU-avdelingen som utførende og koordinerende ressurs for forskning og kunnskapsproduksjon i museet
5. Styrke forskningssamarbeidet med forskere i museumssektoren og UH-sektoren
6. Sikre at forskningen utføres i tråd med etiske og forskningsetiske retningslinjer
7. Inkludere bærekraftsperspektiver i all forskning utført ved museet
8. Dele forskningsbasert kunnskap om metodikk for bærekraftig utvikling i museet

Tiltak

- a. Fordele FoU-avdelingens arbeidstid på flere arenaer og delta i relevante avdelingsmøter
- b. Informere og veilede forskende ansatte om forskningsetiske retningslinjer i samarbeid med samlingsavdelingen
- c. Samarbeide med samlingsavdelingen om kunnskapsgrunnlaget for innsamlings- og avhendingspraksis
- d. Dele forskningsresultater gjennom formelle og uformelle kanaler i virksomheten
- e. Organisere forsknings- og fagseminarer med eksterne fagpersoner for å styrke museets kunnskapsproduksjon
- f. Utvikle en sjekkliste som kan brukes når nye forskningsprosjekter skal planlegges
- g. Legge inn krav til vurdering av etikk i sjekkliste for nye forskningsprosjekter
- h. Legge inn krav til vurdering av bærekraft i sjekkliste for nye forskningsprosjekter
- i. Sette bærekraftsperspektiver som fast post på agendaen i FoU-forum

Mål 2 Bygge forskningsinfrastruktur og styrke forskningskompetansen i virksomheten

Delmål

1. Styrke de ansattes kompetanse i forskningspraksis og vitenskapelig publisering gjennom forskningsforberedende arbeid, prosjektutvikling og eksternt forskningssamarbeid
2. Bruke forskningsaktiviteter for å aktualisere og styrke de ansattes fagkunnskaper
3. Forsterke FoU-avdelingen som en ressurs for prosjektutvikling og utførelse av forskningsaktiviteter
4. Styrke og utvikle nasjonalt og internasjonalt samarbeid gjennom nettverk og forskningsmiljøer innenfor UH- og ABM-sektoren
5. Arbeide for å synliggjøre museenes vilkår i virkemiddelapparatet og bidra til å forbedre forskningsinfrastrukturen i sektoren
6. Støtte vitenskapelige publiseringskanaler som er gratis å publisere i og lese

Tiltak

- a. Anskaffe og gi opplæring i nødvendige verktøy, lisenser og teknologi
- b. Tilby og informere om kurs i vitenskapelig metode, litteratursøk, skriving og publisering
- c. Arrangere minimum to FoU-forum per år for å bidra til kunnskapsdeling og fellesskapsbygging blant kollegaene
- d. Delta med forskningsbidrag på nasjonale, nordiske og internasjonale konferanser
- e. Utvikle mønsterpraksis og produsere en håndbok for forskningsveiledning i samarbeid med andre museer
- f. Sondere mulig deltakelse i internasjonale utvekslingsprogrammer og partnersøk
- g. Inkludere budsjettposter til forskningslitteratur i søknader om prosjektmidler
- h. Engasjere oss i museumspolitisk arbeid og inngå samarbeid med museologiske og relevante forskningsmiljøer
- i. Utvikle et håndbibliotek for forskning, fysisk og digitalt, innenfor prioriterte forskningsområder
- j. Bistå med faglig støtte til forvaltning og utvikling av boksamlinger i museet
- k. Sette av tid til redaksjons- og fagfellellevurderingsarbeid i årlige handlingsplaner
- l. Legge inn krav til vurdering av publisering med åpen tilgang i sjekklister for nye forskningsprosjekter (jf. mål 1)

Mål 3 Utføre forskning av høy kvalitet og formidle resultatene på innovative måter

Delmål

- 1. Delta i FoU-prosjekter i tråd med virksomhetens overordnede mål og prioriteringer
- 2. Heve kvaliteten på forskningsartikler og vitenskapelige publikasjoner
- 3. Bygge sterke forskningsteam til prosjektutvikling, søknader og prosjekter
- 4. Skape bevissthet om og bygge kompetanse på hvordan forskningsresultatene når ulike brukergrupper
- 5. Teste ut nye, originale former for forskningsbasert formidling

Tiltak

- a. Prioritere forskningstid og ressurser til aktiv deltakelse i FoU-prosjekter
- b. Sette av tid til og prioritere søknadsarbeid
- c. Være synlige på relevante nasjonale forskningsfaglige fora og møteplasser
- d. Delta aktivt i prioriterte nasjonale museumsnettverk
- e. Styrke samarbeidet med interne fag- og prosjektgrupper om forsknings- og kunnskapsbasert formidling
- f. Legge inn krav til å beskrive deling av forskningsfunn med allmennheten i sjekklister for nye forskningsprosjekter (jf. mål 1)
- g. Utvikle og evaluere digitale utstillinger og digital formidling basert på forskningsresultater

Mål 4 Involvere publikum og utfordre dem til kritisk refleksjon og aktiv deltakelse

Delmål

1. Øke publikums engasjement gjennom involvering i og formidling av forskning
2. Legge til rette for økt publikumsdeltakelse i evaluerings-, forsknings- og formidlingsprosesser
3. Legge til rette for økt involvering i utvikling av pedagogiske formidlingsopplegg og forskningsbaserte utstillinger
4. Styrke koblingen til forskning i formidlingsaktiviteter overfor barn og unge gjennom programerte aktiviteter ved arenaene
5. Sette samfunnsaktuelle temaer på agendaen gjennom utstilling, formidling og undervisning
6. Bidra med kritiske perspektiver på miljø og klima, sosialt mangfold og kjønn
7. Bidra med kunnskap om kunnskapssamfunnets og demokratiets historie og mekanismer
8. Synliggjøre museet i det offentlige ordskiftet

Tiltak

- a. Arrangere seminarer og arrangementer i forbindelse med forskningsprosjekter for å involvere et allment publikum lokalt og regionalt
- b. Søke midler til medvirkning, folkeforskning og involvering av barn og unge i relevante FoU-prosjekter
- c. Utvikle verktøy for medvirkning i kunnskapsproduksjon og forskningsbasert formidling
- d. Bidra til lokale og nasjonale samtaler om og med frivilligheten i fremtidens museum
- e. Legge inn krav til vurdering av perspektiver på miljø og klima, sosialt mangfold og kjønn i sjekkliste for nye forskningsprosjekter (jf. mål 1)
- f. Legge inn krav til vurdering av perspektiver på kunnskapssamfunnet og demokratiet sjekkliste nye forskningsprosjekter (jf. mål 1)
- g. Delta i debatter og samtaler om museenes samfunnsroller

Tidshorisont og fremdrift

På kort sikt (1–2 år)

- Starte opp forskningsprosjekter innenfor faglige forskningsprioriteringer
- Sikre tilgang til nødvendige forskningsressurser som databaser og digitalt bibliotek
- Bygge opp den interne forskningskapasiteten og forskningskompetansen
- Jobbe for å sikre kompetent og tilgjengelig administrativ forskningsstøtte
- Inngå nye søknadssamarbeid innenfor og/eller utover perioden
- Partnersøk for nasjonalt, nordisk og internasjonalt FoU-samarbeid
- Utvikle aktivitetsplaner for formidling av forskningsresultater

På lang sikt (3–5 år)

- Gjennomføre og avslutte FoU-prosjekter
- Iverksette forskningsformidlingsplaner for å nå ulike målgrupper
- Identifisere og utforske nye forskningsområder som svar på fremtidige samfunns-utfordringer i og utover strategiperioden
- Søke nye partnerskap for langsiktig forskningssamarbeid
- Inngå nye søknadssamarbeid til relevante utlysninger
- Søke om midler til minst ett større FoU-samarbeidsprosjekt med regionale, nasjonale og nordiske/internasjonale partnere – som partner eller prosjektleder, avhengig av rammene i de respektive utlysningene med hensyn til krav til akkreditering, partnerskap, kompetanse m.m.

Samarbeid på tvers av virksomhetsområder

For å oppnå samhandling på tvers av virksomhetens kjerneområder – FoU, samlingsutvikling, formidling og forretnings/organisasjonsutvikling – er det avgjørende å implementere strategier og tiltak som fremmer samarbeid, kunnskapsutveksling og felles målsettinger. Nedenfor har vi oppsummert noen implikasjoner av et effektivt samarbeid mellom fagområdene.

FoU og samlingsutvikling: Ved å investere ressurser i samarbeidet mellom FoU, samlingsforvaltning og bygningsvern, kan Østfoldmuseene styrke sin samlingsutvikling og innsamlingsstrategi, øke kunnskapen om og forståelsen av samlingene. Slik sikrer vi at materiell og immateriell kulturarv bevares og aktualiseres for kommende generasjoner på en bærekraftig og kunnskapsbasert måte.

FoU og formidling: Ved å koble FoU tettere på arbeidet med pedagogikk, utstillingsproduksjon og annen formidling, kan Østfoldmuseene styrke kvaliteten på, relevansen til og engasjementet omkring formidling som en av museets kjernevirksomheter. Slik kan vi bidra til å nå et bredere publikum og øke interessen for natur- og kulturarv. Samarbeid og dialog med virksomhetens markedstjenester, vil være vesentlig for å lykkes.

FoU og forretnings-/organisasjonsutvikling: Ved å satse på FoU legger Østfoldmuseene til rette for en kultur som er preget av innovasjon og fornying. Det vil styrke museets posisjon som en moderne og dynamisk kulturinstitusjon som tilbyr unike og attraktive opplevelser for publikum, og skape nye muligheter for økt inntjening gjennom forskningsbasert formidling og prosjektfinansiering.

Et helhetlig planverk, ressurser og nettsider

FoU-planen er en av flere fagplaner som publiseres i 2024-2025. Fagplanene, overordnet strategi, delstrategi for frivillighet og delstrategi for likestilling og mangfold samles i ett helhetlig planverk for virksomheten.

FoU-planen suppleres av aktivitets- og milepælsplanene i de til enhver tid pågående FoU-prosjektene. Disse planene styrer fremdriften og leveransene i prosjektene innenfor og utover strategiperioden. Planen suppleres av oppdaterte prosjektsider på <https://ostfoldmuseene.no/forskning>. Nettsidene inneholder også en oversikt over utvalgte publikasjoner og faglige bidrag, <https://ostfoldmuseene.no/forskning/fagfelleverderte-artikler>, som registreres i Cristin/NVA og som er lett å finne når man søker med søkeordet «Østfoldmuseene».

Nettsidene inneholder videre en oversikt over hvilke faglige nasjonale museumsnettverk Østfoldmuseene er aktive deltakere i: <https://ostfoldmuseene.no/forskning/forskningsrelaterte-prosjekter-og-nettverk>. Det er avdeling for forskning og utvikling ved forskningsdirektøren som har ansvar for intern koordinering og oppfølging av virksomhetens faglige deltakelse i nettverkene.

Vedlegg: FoU-prosjekter i strategiperioden

Periode	Tittel	Formål	Finansiering
2026-2029	Fjords: Blue Museums as Arenas of Learning about Vulnerable Ecosystems (FJORDS)	Utforske hvordan museer kan bidra til økt miljøbevissthet gjennom didaktiske og kuratoriske metoder, med tanke på å ta vare på marine økosystemer.	Forskningsrådet Østfoldmuseene
2025-2027	Kultursamskaperen: Fra kulturbruker til kulturskaper. En studie av ungdomsmedvirkning	Øke kunnskapen om barn og unges deltagelse i kulturaktiviteter gjennom å studere tre regionale kulturinstitusjoners ungdomssatsinger. https://ostfoldmuseene.no/kultursamskaperen-fra-kulturbruker-til-kulturskaper-en-studie-av-ungdomsmedvirkning-hos-kulturinstitusjoner-i-ostfold-	Kulturrådet Østfoldmuseene
2025-2028	FoodStories: Heritagisation for sustainable value creation	Utforske og fremheve Norges kulinariske arv på en innsiktsfull og innovativ måte, og levere kunnskap og verktøy som kan bidra til å møte samfunnsutfordringer som bærekraftig utvikling, økt konkurranseevne i primærnæringene, rekruttering til matverdikjeden, og sosial inkludering. https://ostfoldmuseene.no/forskning/food-stories	Forskningsrådet Østfoldmuseene
2024-2027	SAMBA: Aktiv samhandling for bærekraftsformidling i museene	Etablere en plattform for varig samhandling med mål om å bygge kultur for bærekraftsformidling og bærekraftskompetanse i museene. https://ostfoldmuseene.no/samba-aktiv-samhandling-for-barekraftformidling-i-museene	Kulturdirektoratet Østfoldmuseene
2024-2027	Varig kompetanseløft	Styrke støttefunksjonene for forskning i museene, integrere forskningen i annen museumspraksis og forsterke samarbeidet med universitets- og høyskolesektoren. https://ostfoldmuseene.no/forskning/komp	Kulturdirektoratet Østfoldmuseene
2024-2025	SAMMEN FF: Samarbeid mellom museene om etablering av nyskapende folkeforskning	Styrke museenes folkeforskningsaktiviteter og skape nye samarbeidsprosjekter. https://ostfoldmuseene.no/forskning/sammen-ff-samarbeid-mellom-museene-om-etablering-av-nyskapende-folkeforskning	Forskningsrådet Østfoldmuseene
2023-2028	NorWhite: How Norway Made the World Whiter	Utforske hvordan en innovasjon fra Norge, titanhvitt, har påvirket globale endringsprosesser innenfor kultur, ideologi og estetikk. https://ostfoldmuseene.no/forskning/norwhite-how-norway-made-the-world-whiter	Forskningsrådet Østfoldmuseene
2023-2025	Nye perspektiver på norsk verftshistorie	Utforske forbindelsene mellom verft, mekaniske verksteder og fartøy for tømmerfløting på Østlandet på 1800-tallet. https://ostfoldmuseene.no/forskning/nye-perspektiv-pa-norsk-verftshistorie	Museum Vest, Sjøfartsnettverket/Nettverk for fiskerihistorie og kystkultur og Hilmar Rekstens Allmenntilgjengelig Fond Østfoldmuseene
2021-2023/24	Kjønnsverdi i et museumshierarki	Undersøke synligheten av kvinner og mangfold i museenes samlinger og praksiser. https://ostfoldmuseene.no/forskning/kjonnets-verdi-i-et-museumshierarki-om-representasjon-av-kvinner-kj%C3%B8nn-og-mangfold-pa-museum	Kulturdirektoratet Østfoldmuseene

2021-2023/24	Jerntid: De gamle jernverkene og de nye bærekraftsmålene	Utforske kunnskap om norske jernverk fra 1622 til 1909 med tanke på bærekraftsmålene. https://ostfoldmuseene.no/forskning/jerntid-de-gamle-jernverkene-og-de-nye-barekraftsmalene	Kulturdirektoratet Østfoldmuseene
2021-2024/25	FoodLessons: Kulinarisk arv som en ressurs i bygging av Matnasjonen Norge 2030	Revitalisere og formidle norsk mathistorie og kulinarisk arv og hvordan museer kan være arenaer for lokalbaserte matfortellinger og opplevelser. https://ostfoldmuseene.no/forskning/foodlessons-kulinarisk-arv-som-en-ressurs-i-bygging-av-matnasjonen-norge-2030	Forskningsrådet Østfoldmuseene
2021-2023/25	FLYT: Forskning på og formidling av bærekraft i museene	Undersøke bærekraft, mangfold og relevans i museenes arbeid. https://ostfoldmuseene.no/forskning/flyt-forskning-og-formidling-om-barekraft-i-museene	Kulturdirektoratet Østfoldmuseene
2021-2024	pARTiciPED: Empowering student teachers as agents of change in cross-sectorial collaborations using The Cultural Schoolbag (TCS) in Norway as learning platform	Styrke samarbeidet mellom eksterne aktører og fremtidige lærere gjennom å utvikle metoder for samarbeid om DKS-aktiviteter. https://ostfoldmuseene.no/forskning/participed	Forskningsrådet Østfoldmuseene
2019-2021/25	Løsarbeideren og standardarbeideren: Tilknytningsformer i arbeidslivet i et historisk perspektiv	Utforske ulike tilknytningsformer i arbeidslivet med fokus på den industrielle tidsalder. Prosjektnettside: https://ostfoldmuseene.no/forskning/losarbeider-og-standardarbeider	Kulturdirektoratet Østfoldmuseene

Referanser

FN (1. februar 2024). FNs bærekraftsmål [nettside]. Hentet 5. desember 2024 fra <https://fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>

Kulturdepartementet (26. mars 2021). Meld. St. 23 (2020-2021) Musea i samfunnet: tillit, ting, tid. Hentet 5. desember 2024 fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-23-20202021/id2840027/?ch=1>

Norsk ICOM (u. å.). Museumsdefinisjon [nettside]. Hentet 5. desember 2024 fra <http://norskicom.no/museumsdefinisjon/>

Treimo, Henrik, Lars Risan & Ketil Gjølme Andersen (2023). Fra døde objekter til levende ting. Om kunnskap i museene. I Henrik Treimo, Lars Risan, Ketil Gjølme Andersen, Marianne Løken og Torhild Skåtun (red.), *Tingenes metode – museenes kunnskapstopografi*. Trondheim: Museumsforlaget, s. 39-68.

Foto

Alle fotografier er beskåret

- s. 1 Kontorinteriør, 1921, F.SO.1921-16675. Foto: Gustav Larsen Sollem / Østfoldmuseene - Fredrikstad
- s. 2 Besøkende på Fredrikstad Museum, 2024. Foto: Kim Brarud / Østfoldmuseene
- s. 5 Forskningsformidling foran kamera. NRK gjør opptak på Elingaard, 2024. Foto: Mattias Ekman / Østfoldmuseene
- s. 7 De første landsdekkende skogvernforordningene. C4 Reces (1643). Foto: Nasjonalbiblioteket
- s. 8 Polar Bear-aksjonen. Slepebåtene vender hjem fra Sverige, 1945, ØFB.1994-00927. Foto: Ukjent / Østfoldmuseene - Billedarkivet
- s. 11 Revitalisering av klosterhagen, Borgarsyssel Museum. Foto: Kjartan Abel Nilsen / Østfoldmuseene
- s. 13 Rehabilitering av St. Olavs Vold, Borgarsyssel Museum. Foto: Marianne Løken / Østfoldmuseene
- s. 15 Medvirkningsprosjekt med Ungdommens kulturhus i Sarpsborg. Foto: Fredrik Mathisen
- s. 16 Utstillingen Janken – den fektende dame, Halden Museum. Foto: Per Arne Hovland / Østfoldmuseene

Versjon 1.0.1, 9. oktober 2025. Avsnittet FoU og formidling på side 12 er rettet på. To prosjekter er lagt til på side 14 i tabellen Vedlegg: FoU-prosjekter i strategiperioden.

